

Η γέννηση της Do-It-Yourself πολεοδομίας και η εξέλιξή της στην Αθήνα.

Ο χωρικός σχεδιασμός επί πολλά χρόνια ακολουθούσε την προσέγγιση «εκ των άνω» (top-down), κατά την οποία οι διοικούντες και οι τεχνοκράτες διαμόρφωναν το χώρο χωρίς να αφουγκράζονται τις ανάγκες των πολιτών. Από τη δεκαετία του 1960, η προσέγγιση αυτή επικρίθηκε και άρχισαν να εδραιώνονται χωρικές προσεγγίσεις «εκ των κάτω» (bottom-up), που ενσωματώνουν πιο αποτελεσματικά τη γνώμη των πολιτών για το σχεδιασμό. Ως εκ τούτου, απόρροια της «εκ των κάτω» προσέγγισης του σχεδιασμού είναι η «Do-It-Yourself» πολεοδομία στην οποία ο κύριος δράστης είναι ο κάτοικος που επαναδιακδικεί το δικαίωμά του για μια εύχρηστη και βιώσιμη πόλη.

Μελετώντας την υπάρχουσα βιβλιογραφία για την Do-It-Yourself πολεοδομία, γίνεται κατανοητό πως αυτή έχει τις βάσεις της στις προσεγγίσεις του Lefebvre (1996) σχετικά με την παραγωγή του χώρου και κυρίως το δικαίωμα στην πόλη, καθώς υποστηρίζει ότι οι πολίτες οφείλουν να παράγουν και να διαμορφώνουν το χώρο τους μέσω της συμμετοχής τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Επιπροσθέτως, η Do-It-Yourself πολεοδομία βασίζεται στην κριτική της «εκ των άνω» προσέγγισης του χωρικού σχεδιασμού και της αστικής διακυβέρνησης, και αντιδρά στην εδραίωση του νεοφιλελεύθερου μοντέλου στο σχεδιασμό. Τέλος, η οικονομική κρίση, έχοντας πλέον παγιωθεί, ενίσχυσε και ενέτεινε την ανάγκη των πολιτών να πάρουν την κατάσταση στα χέρια τους, ειδικά στις νοτιοευρωπαϊκές χώρες.

Στην παρούσα ανακοίνωση, λοιπόν, διερευνώνται ποιοι είναι οι λόγοι που εξηγούν την ανάπτυξη της Do-It-Yourself πολεοδομίας στην Ελλάδα (και ιδιαίτερα στην Αθήνα) και πώς αυτή εξελίχθηκε στο πέρασμα του χρόνου. Πιο συγκεκριμένα, μελετάται ποιοι είναι οι λόγοι ανάπτυξής της στον ελλαδικό χώρο και δη στην Αθήνα, ποιος είναι ο σκοπός οργάνωσης των πολιτών σε πρωτοβουλίες και ομάδες σε επίπεδο γειτονιάς και πώς έχει αλλάξει μέσα στα χρόνια. Τέλος, μελετάται η σχέση της τοπικής εξουσίας (Δήμου Αθηναίων) με τις επιλεγμένες πρωτοβουλίες πολιτών και πώς ο Δήμος Αθηναίων τις αντιμετωπίζει και κατά πόσο στηρίζει το έργο τους.

ΣΟΦΙΑ ΚΟΥΚΟΥΡΑ Μηχανικός Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, MSc Αστικής Γεωγραφίας.